

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt IV. Circa Tertium Deccalogi præceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT IV.

Circa tertium Decalogi præceptum.

§. I. De auditione Missæ.

1. Quando causa omissionis Missæ die festivo non est ex se mala; non necessarium esse in Confessione explicandam, diximus cap. 2. §. 11.

2. Rursus quando quis Missæ ex duplici præcepto interesse tenetur, nec tamen paret; qua ratione unum peccatum admittat, diximus eodem capite 1. §. 16. numero 98.

3. Superest igitur hic solum quærere, an quando quis in Missa de præcepto ita colloquitur, & confabulatur cum aliis, ut eos præveniat, ac provocet, duo peccata committat; alterum Missam rite non audiendo, alterum alios ad idem peccatum inducendo? Respondeo committere solum unum peccatum: quare satis est Confessario dicere *se in Missa prolixas confabulationes habuisse*. Ratio est quia illa malitia, licet non tam gravis, adest etiam quando alios non prævenit, sed solum ad eorum præventionem colloquitur; adhuc enim participat cum aliis in peccato, causaque est cooperans ad illorum spirituales ruinam: quare quando aliquis alium jam paratum invitat (non tamen compellit) solum videtur gravius, sed contra eandem speciem peccare. Idem dicendum esse in aliis materiis similibus, docebimus infra suo loco cap. 7. §. 4. n. 25.

§. II. De Ieiunio.

4. Quando jejunandum est ex duplici præcepto, qua ratione unum peccatum committitur, diximus cap. 2. §. 16.

5. Præterea, quando est jejunandum ex voto, & ex præcepto, si non junctur, duplex committi specie peccatum, immo si ex iuramento, triplex, colligi potest ex dictis c. 3. §. 2. num. 10. & cap. 1. num. 99.

6. Nunc ergo suo jam loco quærimus, An si quis carnes die jejuniæ comedit, explicare in Confessione, quoties comedit, debeat? Respondeo bene esse distinguendum. Vel enim primò loquimur de jejunio ex præcepto Ecclesiæ, vel secundò de jejunio ex voto, seu ex penitentia Sacramentali. Si de primo, est explicandum toties quoties: Si de secundo; regulariter non est explicandum, sed solum prima vice. Ita Sanchez l. 4. in Dec. c. 11. num. 42. Ratio doctrinæ & dispensationis est, quia in priore casu, toties peccatur, quoties comeditur caro: in posteriore, solum prima vice peccatur. Et huius ratio ulterior est, quia in præcepto Ecclesiæ de jejunio includuntur duo distincta præcepta, alterum ne comedantur carnes, alterum, ut semel comedantur: quorum præceptorum distinctio patet, nam adolescens infra viginti primum unum, comedendo carnes in die jejuniæ contra primum præceptum facit: non contra secundum, &c. Cum igitur qui pluries comedit carnes in die jejuniæ de præcepto, pluries illud prius præceptum non observat; pluries & consequenter, toties quoties peccabit. At in posteriore casu regulariter qui vovet, vel cui imponitur jejunium; solum directè uni præcepto subiaceat quia illi solum imponitur obligatio jejunandi, accessoriè imponitur abstinencia à carnibus sine qua jejuniæ Ecclesiæ essentia constare non potest: quare, semel fracto jejunio, non remanet obligatio ad talem abstinenciam.

7. Unde obiter vides posse contingere, ut in die jejuniæ ex voto, comedas etiam prima vice carnes sine peccato: quod scilicet pluries in prædicto die comediti legalia; atque adeo fregisti cum peccato essentiam jejuniæ: nam si postea carnes manducaveris, non peccabis ut ex dictis patet.

8. Præterea qui in unica comestione comedit in

B v. vigilia

§. III. De Consuetudine in iurando & in aliis peccatis.

1. Vi ex inveterata consuetudine advertenter jurat falsò, satis ne sic est dicere, *semel juravi falsò*, an potius necesse erit etiam addere id fuisse ex mala consuetudine? Respondeo non esse necesse. Ita Suarez Vassquez, Reginaldus, Bonacina apud Dianam 1. par. tract. de circumstantiis, Res. 15. & 55. Ratio est quia peccata præterita non addunt præsentis peccato circumstantiam novam, multo minus specie diversam.

2. Idem die, ut id semel hac occasione dicam, de inveterata consuetudine fornicandi, blasphemandi & ceterorum similium: par enim est ratio.

3. Qui vere ex inveterata consuetudine inadvertenter jurat falsum, licet videatur obligari ad consuetudinem constituendam: tamen communiter excusatur. Quod videatur obligari ratio est ex Sanchez l. 3. in Dec. cap. 5. n. 13. & 14. quia tunc inadvertenter jurare falsum, licet non sit in se peccatum formaliter, est tamen peccatum materialiter, quia est adhuc periculum quamvis inadvertenter commissum: ergo illa consuetudo, quæ est causa talis mali materialiter, si non curatur amoveri, est formaliter peccatum, utpote causa mali: quare debet ipsa in confessione aperiri, si ut dictum est, illam extirpare procuratum non sit. Idem dicendum videtur in ceteris peccatis blasphemandi, occidendi; vulnerandi, &c. si forte quis ex inveterata consuetudine hæc inadvertenter committeret.

4. Iam quod communiter excusetur ratio est, quia communiter nemo advertit ad obligationem quam habet illam consuetudinem propter eam rationem extirpandi, ne scilicet sua consuetudo sit causa proxima prædicti materialis mali: & consequenter cum excusetur à peccato, excusabitur à Confessione. Facit in simili Delugo disp. 16. de pan. sect. 4. §. 7. n. 103.

5. Vnum nota, aliquando actus huiusmodi inadvertenter factos non retinere ne malitiam quidem materiale, seu quam vocant, obiectivam: & tunc nec ipse actus, nec consuetudo est peccatum, adeoque nec Confessione subdendum. Talis communiter reputatur contumelia in ebrietate alicui facta ab ebrio: sic idem ibidem n. 107. & 112. cum enim contumelia ab ebrio, hoc est ab ex parte rationis facta, non sit ne materialiter quidem contumelia, (debet enim contumelia essentialiter esse per verba utentis ratione, non autem sicut à phitaco) in se non erit peccatum, & neque in causa: quia nunquam talis causa, id est ebrietas, causabit verba utentis ratione: unde ne materialiter quidem contumeliam causabit. Eodem modo dicendum esse docent aliqui cum lo. Sanchez in selectis, fuse disp. 10. à num. 5. de Blasphemia, hæc est, & supradictò iuramento, quod scilicet essentialiter requirant esse ab utente ratione, & consequenter ea inadvertenter facta neque in se, neque in causa esse peccata, adeoque nec necessario Constitenda. Sed hoc fusius prosequi, ad nos nequaquam spectat cum satis nobis sit à peccato & Confessione regulariter excusare propter illud caput modo dictum numero præcedenti.

vigilia v.g. carnes, non committit aliud peccatum, si iterum & iterum comedat cibos legales, & consequenter, nec clavibus subiiciendum. Colligitur ex eodem Sanchez *ibid.* Ratio est, quia contra nullum præceptum operatur: Non contra essentiam jejuniij, hæc enim jam fracta est ex vi prioris peccati, quo carnes comedit. Non contra præceptum illud de non comedendo carnes, jam enim loquimur de correctione legali; ergo, &c.

9. Contra, si quis in meridie comederet lacticiam (etiam supponendo quod sit mortale his velsi in quocunque die jejuniij) sed iterum in die, legalia comederet præter setotinum jentaculum, peccaret comedendo prædicta legalia, idque in Confessione deberet patetere. Sic Sanchez in *Consiliis* l. 5. cap. 1. dub. 18. n. 8. Ratio est quia in prima illa correctione lacticiarum peccavit, ut supponimus, contra præceptum abstinendi à prohibitis, sed non fregit essentiam jejuniij Ecclesiastici, hoc enim cum lacticiis consistere potest: quare cum secunda vice comedit licita, tunc fregit jejuniium, peccavitque cum onere illud peccatum confitendi, non verò tertia vice, vel quarta simili: quia hæc jejuniium jam fractum, & quasi demortuum inveniunt.

CAPUT V.

Circa quartum Decalogi præceptum.

§. I. De injuria inflata parentibus, filiis, uxori.

1. Regula hujusmodi esse poterit. Omnis injuria gravis facta Parentibus (quo nomine venit etiam Avus & Proavus) quæ adversatur amoris, & pietati illis debita, est diversæ speciei ab injuriis cuicunque alteri proximo illatis: quare erit apud Sacerdotem asserenda, Vide Azot. p. 2. lib. 2. cap. 2. q. 2. Bonac. de pen. disp. 5. quest. 5. sect. 2. part. 2. §. 3. diff. 3. num. 15.

2. Hinc percussio, occisio, contumelia, detractio gravis, gravis infamatio facta Parentibus, sunt in Confessione specialiter explicandæ. Contra verò, furtum factum eisdem, non semper est explicandum, nisi quando tantum filius furaretur, ut Pater depauperaretur. Ratio est quia quodlibet furtum est quidem contra justitiam, sed non contra pietatem, nisi casu dicto, vel simili.

3. Quod dictum est de occisione, percussione, &c. dic in peccatis odij, quo scilicet eiusmodi, vel similia mala Parenti contra pietatem optas, quia adhuc tale desiderium debito amoris erga parentes opponitur. Ita Molina tom. 1. de iustitia, decis. 7. circa finem.

4. Eadem regula servanda in filiis erga parentes, servari etiam debet ex Delugo de pen. disp. 19. sect. 6. a num. 303. in Parentibus Avisque etiam Filios Nepotesque, atque in Coniuge erga alium Coniugem: nam & ij debent sibi invicem peculiarem, speciemque morali diversum amorem. Illud tamen observandum, facilius filium peccare contra Patrem, quam hunc contra filium: Siquidem percussio v.g. vel contumelia, quæ facta à Patre in filium propter auctoritatem paternam est levis, gravis erit inflata à Filio contra Patrem.

5. His dictis, confurgit difficultas: An hæc omnia peccata contra pietatem eisdem sint speciei atque adeo an satis sit dicere: Ergo graviter percussit eum cui reverentiam ex pietate debebam: an potius dicendum, Percussit patrem, vel filium, vel uxorem: nam videtur prius satis esse, omnia enim sunt contra debitam sanguinis conjunctionem.

6. Nihilominus ego puto ea moraliter in specie ultima differre: apprehendo enim multum interesse inter percussione, qua Pater quamvis injuste, sed tamen pollens auctoritate paternam, filium percussit: tunc enim solum delinquit contra sanguinis conjunctionem: quam qua filius Patrem: nam tunc filius non solum peccat contra prædictam conjunctionem, sed etiam maxime contra reverentiam Patri debitam: Patris ergo, avique,

proavique injuriæ contra filium, nepotemve confusam speciem, at injuria hominum contra illos, aliterque injuria prædictorum est diversæ speciei ab injuria uxoris contra virum: quia in diversa, ut ex se videtur, radice fundatur debitus inter hos amor: Ac injuria dictam viri ab uxore, vel uxori à viro non puto differre: esto injuria uxoris contra virum, ut oportet majorem, sit aliquanto gravior, quam injuria uxoris uxorem: Ratio est, quia non adest illa difficultas, quod tradita num. precedente, nec alia specificatione ducens. Ex quibus collige v.g. uxoricidium, & viricidium non differre specie, quare nec necessarium in Confessione declaranda, sicuti contra, patricidium, filicidium, uxoricidium differre specie, atque adeo specialiter explicanda.

Hæc probabiliter sint dicta: nam ceterum vide dicam infra hoc eodem 2. libro, cap. 7. §. 7. in fine.

§ 11. De injuria inflata fratri, sorori, alii.

8. Injuriam illatam fratri, vel sorori judioque morali differre ab injuria facta parentibus, vel aliis. Ratio est quia satis diversa deformitas apparetur, quam in hac. Vide in l. unica, C. de his qui vel liberos occiderunt, & in §. 8. Alia deinde lex publicis indicis. Leges, quæ patricidij poenam inflant, qui occidit avum, vel proavum, vel quemlibet ascendentem eandem poenam Patricidij extendunt contra Patrem, qui occidit filium, vel nepotem, & quemlibet descendentem: & rursus extenduntur ad fratrem, ad legem Pomp. de patricid. eandem Patricidij poenam contra fratrem, qui occidit uxorem, vel proprium filium: non tamen extendisse ad occidentem fratrem, vel sororem unquam invenio. Lege Molinam, T. 4. q. 1. r. 3. d. 26. n. 5.

9. Sed debitant Doctores an injuria inflata fratri, vel sorori, sicuti differt ab injuria inflata parentibus, ita differat ab injuria contra externos? Dico differre, atque adeo necessarium explicandam in Confessione injuriam fuisse factam fratri, vel sorori. Sic Delugo de pen. disp. 6. n. 307. Ratio est quia lege diversæ obligatio residet in fratre respectu fratris, quam respectu viri, ut ex se patet. Unde videtur fratricidium diversæ speciei (semper intellige, specie morali) tum ab homicidio, tum à patricidio, tum ab uxoricidio: ab homicidio vero non puto differre, sicuti nec injuria seu peccata facta à fratre contra sororem, differre à percussione fratris contra fratrem, propter aequalem inter eos conjunctionem, sed vide cap. 7. §. 7. in fine num. 48. m. d. c.

10. In injuriis contra alios propinquos gradus præter dictos, non habetur nova species, quæ non leviorem gradum in Confessione aperiat. Sic Bonacina dicta. disp. 5. quest. 5. sect. 2. p. 1. §. 1. diff. 1. Idemque dic cum Delugo dicta disp. 6. sect. 1. n. 3. contra Bonacinam, in peccatis (al) strahendo à peccato, ne, &c.) factis contra Sacerdotem. Ratio utrumque quia licet aliquando grandiores sint ejusmodi injuriæ non tamen videntur in communi prudentium estimatione ad diversitatem specierum pettingere. Dixi (al) strahendo, &c.) nam quando Clericus, vel Religiosus percuteretur, vel necaretur, tunc esset id exprimentum propter Canonem, Si quis suadente, annexamque communicationem, &c.

11. Injuriam factam Principi, seu Superiori non semper constituit novam speciem, ex Delugo *ibid.* n. 3. sed solum quando est talis injuria, ut graviter contra observantiam virtutem fiat: ad quod certe requiritur, quæcumque gravis culpa, sed illa, quæ sit contra Superiorem, ut Superior est, vel quæ redundat in detrimentum eorum, quæ Superiori competunt: ut si ille occideretur, vel ut Superiori contemneretur, &c.

12. Denique injuria contra insignem tamen benefactorem, vel non differunt specie à cæteris, vel si differunt, cum solum sint contra gratitudinem, quæ vult